

22. Leschenko S. Orbits političnih media: sfera vplivu Pinčuka, Ahmetova, Poroshenka, Juscenka / S. Leschenko [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4h>
23. Majmurek Ja. Andrij Portnov: Zacharovane kolo nacional'nih istorij / Ja. Majmurek [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4i>
24. Makarov Ju. Zrada / Ju. Makarov [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/Columns/50/84277>
25. Mahun S. Varshavskoe «eho» Volyni / S. Mahun [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4j>
26. Mahun S. Volyn'-1943: O «selektivnoj» kul'ture pamjati, ili Ne mozhet byt' primirenija cherez unizgenie / S. Mahun [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4k>
27. Ol'hovs'kij I. Zignuli Motiku. U prodovzgenija «volins'koj» polemiki / I. Ol'hovs'kij [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4l>
28. Pavličko D. Do poljakiv / D. Pavličko [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4m>
29. Patrljak I. Advokat u prokurors'kij mantiji / I. Patrljak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://tyzhden.ua/Columns/50/82987>
30. Pol's'ki politiki ne hochut' pomichati zgertv z ukrains'kogo boku – istorik [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4n>
31. Ruban Ju. Jak istorija vchit' porozuminnju: visnovki dlja politikiv / Ju. Ruban [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4o>
32. Rudnic'kij Ju. Viprobuvannja juvilejami / Ju. Rudnic'kij [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4p>
33. Sverstjuk E. Volin'. Spogad vijni / E. Sverstjuk [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4q>
34. Chervak B. Brak civil'noji vidvagi / B. Chervak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4r>
35. Chervak B. Volins'kij recidiv / B. Chervak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4s>
36. Chervak B. Nevge znovu – «golovu u pisok»? / B. Chervak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4u>
37. Chervak B. Pol'sha maje vibacpitisja za genocid / B. Chervak [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4v>
38. Cheh M. Kak Moskva otkryla vorota v ad na Volyni / M. Cheh [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4w>
39. Jablonskij V. Volyn'-1943: vzgljad cherez 70 let / V. Jablonskij [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4x>
40. Jatel' Ju. ZMI v konteksti derzgovnoji informacijnoji politiki / Ju. Jatel' [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: <http://urls.by/s4z>

* * *

УДК 327(477)(075).8

Крапівін О.В., доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, Донецький національний університет (Україна, Донецьк), vital_mih@ukr.net

Донецчина в сучасних україно–польських відносинах

Головна увага приділена внеску Донецчини в україно–польське співробітництво на сучасному етапі. Автор аналізує цю проблему і наголошує на необхідності звернення уваги до Східного партнерства, яке останнім часом завмирає. Також дана оцінка внеску Донецчини в рішення проблеми укладання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС.

Ключові слова: Україна, Польща, ЄС, Донецчина, співробітництво, Східне партнерство, Угода про Асоціацію.

Krapivin O.V., doctor of historical sciences, professor, head of the international relations and foreign policy, Donetsk National University (Ukraine, Donetsk), vital_mih@ukr.net

The Donetsk region in modern Ukraine–Poland relations

Focuses on the contribution of the Donetsk region in the Ukrainian–Polish cooperation at the present stage. The author analyzes the problem and insists on the necessity of paying attention to the Eastern Partnership, which recently freezes. Also evaluate the role of the Donetsk region in addressing conclusion of the Association Agreement between Ukraine and the EU.

Keywords: Ukraine, Poland, EU, Donbass, cooperation, Eastern Partnership, the Association Agreement.

Krapivin O.V., doctor of historical sciences, professor, head of the department of international relations and foreign policy, Donetsk National University (Ukraine, Donetsk), vital_mih@ukr.net

Донецчина в современных украино–польских отношениях

Основное внимание уделено вкладу Донецчины в украино–польское сотрудничество на современном этапе. Автор анализирует эту проблему и настаивает на необходимости обращения внимания к Восточному партнерству, которое в последнее время замедляется. Также дана оценка роли Донецчины в решении проблемы заключения Соглашения об ассоциации между Украиной и ЕС.

Ключевые слова: Украина, Польша, ЕС, Донбасс, сотрудничество, Восточное партнерство, соглашение про ассоциацию.

Проголошення незалежності Україною польська політична еліта оцінювала не однозначно. З одного боку, Польща першій в світі визнала рішення Всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 року. З іншого боку, Польща остерігалася кількістю зброї, яка знаходилася у розпорядженні України. Що у свою чергу представляло для Польщі загрозу. Надалі можна чітко прослідкувати готовність Польщі будувати і розвивати стратегічно орієнтовані відносини з Україною тільки як з без'ядерною країною.

У свою чергу Україна після досягнення незалежності мала ряд проблем, серед яких було твердження на міжнародній арені і визначення свого зовнішньополітичного курсу. Безперечно, партнерські відносини з сусідніми державами мають велике значення для будь-якої країни. Приймаючи це до уваги, Україна надає особливе значення відношенням з Республікою Польща. Україна і Польща прагнуть стати стратегічними партнерами.

Економічне співробітництво є однією з передумов успішності двосторонніх відносин. Проте в цій сфері України і Польщі ще потрібно багато зробити.

Впродовж декількох років товарообіг країн має позитивну динаміку. У 2001 році він перевищив півтора мільярди доларів США. Наприклад, польський експорт зростає (з 2001 року він виріс більш ніж на 25%), у свою чергу настільки ж зменшився експорт України до Польщі.

Характерний, те, що торгівля здійснюється між країнами в основному за допомогою діяльності маленьких і середніх фірм.

Відомим фактом є те, що частина торгового обороту між країнами знаходиться в категорії «тіньова економіка». Цей в основному стосується прикордонних районів. Але останнім часом він значно зменшився. Положення справ в сфері обслуговування виглядає ще гіршим. Окрім транспортних послуг в країнах не знайшли розвитку інші послуги.

Проте останнім часом ми спостерігаємо розвиток позитивної тенденції збільшення товарообміну і взаємного інтересу підприємств України і Польщі. Цьому повинні сприяти реформи, які здійснюються в Україні. А так само більш

вищий рівень економічного розвитку. Проте в Україні все одно існує багато перешкод для бізнесу. Починаючи із стану, в якому знаходяться прикордонні контрольні пункти, через не чітку систему сертифікацій продукції, труднощі в доступі інформації, необхідної для ведення бізнесу, через систему спеціальних санкцій, і частих проблем в отриманні грошових сум від боржників.

В той же час вступ Польщі до Європейського союзу, а України у Всесвітню торгову організацію, створило для торгівлі двох країн (особливо українськими товарами в Польщі) хороші стимули. Але як би не звеличилася роль торгівлі в економічних відносинах двох країн, найбільший неспокій польської сторони викликає можливість витіснення польських товарів з українського ринку виробниками з інших держав. Найбільш далекоглядні політики і представники польських ділових кіл говорять про те, що вони можуть втратити ринок сусіда, якщо не закріпляться на нім шляхом створення СП і інвестицій. У цій області останніми роками спостерігається застій, хоча за деякими даними кількість підприємств з польським капіталом в Україні досягла 1800 (за українськими відомостями – 710). При торговому обороті мільярд доларів в рік польські інвестиції за всі роки незалежності України склали понад 170 мільйонів.

Між Україною і Польщею створений механізм співпраці, що діє. Кожна держава може вважати це взаємовигідним. Польща, як самий послідовний партнер України, на західній межі може стати плацдармом для її інтеграції до європейських структур. Для Польщі існування незалежної України розглядається з погляду стабільної національної безпеки і економічного співробітництва. У цій ситуації можливе встановлення подвійного польсько-українського регіонального лідерства, що створило б одну з опор загальноєвропейської безпеки і сформувало передумови для плідного економічного співробітництва.

Останнім часом усе більшої актуальності набуває питання формування й запровадження нового відгалуження Європейської політики сусідства – «Східного партнерства» (СхП). Для України це дуже важливий напрямок зовнішньої політики Європейського Союзу, адже він здійснюється в умовах активного політичного діалогу Україна – ЄС, який відбувається останні кілька років у межах євроінтеграційного поступу України.

Про актуальність проблеми свідчить низка публікацій, що з'явилися останнім часом, а також численні обговорення, науково-теоретичні семінари, конференції, круглі столи, організовані на державному рівні [1].

Серед літератури, у якій висвітлюється питання розвитку Східного партнерства ЄС, назвемо видання Українського незалежного центру політичних досліджень, яке побачило світ за підтримки міжнародного фонду «Відродження» і розглядає погляди на можливості використання СхП для подальшого процесу європейської інтеграції України в двосторонньому і багатосторонньому вимірі. Також дану проблему з'ясовують експерти С.Гуцал, С.Павленко, В.Самохвалов, колишній заступник міністра закордонних справ України К.Єлісєєв та ін. [2].

Східне партнерство стартувало під час Празького установчого саміту ЄС і шести країн – колишніх республік СРСР у травні 2009 року. У заключній Декларації саміту учасники висловили впевненість, що результати Празького саміту і заснування СхП будуть просувати процеси демократії, зміцнювати стабільність і добробут і принесуть вигоди громадянам усіх держав-учасниць. Серед характерних особливостей СхП є і укладання угод про асоціацію включно з угодами про зону вільної торгівлі. Останнім часом це стало головним зовнішньополітичним напрямом керівництва України.

Найвагоміший вклад в рішення цього питання є приклад українсько-польських відносин, які активно здійснює Донецьчина. Вона є провідною у зовнішньоекономічних зв'язках України, майже половина виробленої в області

промислової продукції реалізується на зовнішньому ринку. Область підтримує зв'язки з партнерами з більш як 120 країн світу.

Донецька область є провідною у здійсненні зовнішньоекономічних зв'язків України, майже половина виробленої в області промислової продукції реалізується на зовнішньому ринку. Зовнішньоторговельний оборот товарами за січень–серпень 2013 року склав понад 11 млрд. дол. США. В тому числі, експорт товарів становив 7480,22 млн. дол. США, імпорту товарів – 3041,82 млн., експорт послуг – 292,66 млн., імпорту послуг – 215,96 млн. дол. США. Прямі іноземні інвестиції за 2012 рік склали біля 335 млн. дол. США (в структурі ПІП переважають дві юрисдикції – Кіпр та Нідерланди, з яких до області надійшло понад 71,5% усіх ПІП).

Експорт товарів здійснюють майже 700 підприємств та організацій області. Основні підприємства – експортери – ВАТ «Маріупольський металургійний комбінат ім. Ілліча», ВАТ «Металургійний комбінат «Азовсталь» забезпечують більш 40% загального обсягу експорту області. Імпортують продукцію більш 1000 підприємств та організацій області з 86 країн світу. В загальній структурі зовнішньоекономічних зносин області Республіка Польща займає незначне місце. Головними зовнішньоторговельними партнерами області є Російська Федерація (42% від загального обсягу експорту області та 38,7% від загального обсягу імпорту – дані за перше півріччя 2013 року) [3], Швейцарія, Туреччина. Частка Польщі (0,42%) у експорті товарів з Донецької області у 2013 році мала тенденцію до скорочення (92,6% від обсягу за аналогічний період 2012 року), натомість частка імпорту (0,74% від загального обсягу) демонструвала тенденцію до збільшення (134,2% у порівнянні з I півріччям 2012 р).

У останній рік, за словами Надзвичайного і Повноважного Посла України в Польщі Маркіяна Мальського, спостерігалася тенденція до активізації малого і середнього бізнесу. «Особливо український бізнес крок за кроком просувається на польський ринок шляхом створення спільних чи купівлі польських підприємств. Українські підприємці відзначали, що вихід на польський ринок і створення тут українських підприємств відкриває їм шлях на європейський ринок» [4].

На думку дипломата, цікавим явищем є українська присутність на Варшавській фондовій біржі. «Уже 12 компаній вдалося вивести на варшавський паркет, їх індекси загалом коливаються у плюсовому секторі. Приклад цих перших українських компаній є дуже показовим для України, інтерес до Варшавської біржі зростає. Сьогодні український бізнес більше дивиться на Варшаву, ніж на Франкфурт чи Лондон. Це також пояснюється й активністю Варшавської фондової біржі, яка має свою філію в Києві. За рік українські фірми завдяки цій та іншим біржам залучають приблизно до 1 млрд. доларів так званих портфельних інвестицій в Україну» [4].

Польський дипломат на Донеччині, водночас, заявив: «Польсько-українські стосунки гарні, але не в Донецьку. Тут дуже мало польських підприємств. Чому? Відповідь проста: відсутність партнерів. Коли представники малого та середнього бізнесу приїждять сюди, їм дуже важко знайти партнерів аналогічного масштабу». На думку Генерального консула Республіки Польща в Донецьку Якуба Волонсевича, «Тут дуже великі компанії і концерни, і малому бізнесу важко вийти на таке підприємство» [5].

За словами одного з польських підприємців, «Криза 2008 року відрізала багато фірм. Залишилися ті, які «одружилися» з Україною, і як ви це використовуєте – залежить лише від уряду. Сьогодні Україна стала «чистою картою», багато видів бізнесу можна відкрити». На думку бізнесмена, в нашій країні немає атмосфери для розвитку бізнес-партнерств, перша умова для якої – «можливість захистити бізнес у суді» [5].

В Донецькій області діють ряд спільних українсько-польських підприємств. Зокрема, ТОВ «Спільне українсько-польське підприємство «Валерія», сфера діяльності: вікна, віконні конструкції; Спільне українсько-польське підприємство «Нова Віта», сфера діяльності: постачання санітарно-керамічних виробів, керамічної плитки і інструментів для її укладання, будівельних сумішей, побутових змішувачів; ТОВ «Спільне українсько-польське підприємство «Регал» (www.regals.com.ua) – виробник торгового обладнання європейського класу. Фірма заснована в 1994 році і має широку дилерську мережу по всій Україні та за кордоном. Асортимент продукції – універсальні металеві стелажі для магазинів та супермаркетів з полімерним порошковим покриттям, прилавки, вітрини, ексклюзивне обладнання для представлення товарів конкретної торгової марки, а також металева фурнітура для виробників меблів: опори столів, перфоровані екрани, кронштейни та інше. Фірма також надає послуги по обробці листового металу на CNC обладнанні (розкрій, гнуття), і нанесенню на нього полімерного покриття будь-яких кольорів [6].

Польська компанія «Zielona Architektura» (www.zielonaarchitektura.pl) виграла тендер на облаштування футбольного поля на новому стадіоні ФК «Шахтар» у Донецьку. Польська преса пише, що за виконання донецького проекту «Zielona Architektura» отримає 2,5 млн. \$.

Надано дозвіл Асоціації фермерів «Агросервіс» (м. Волноваха, Донецька обл.), яка займається вирощуванням і реалізацією зернових та олійних культур, розведенням великої рогатої худоби, та АТ «Інвестиція» (м. Люблін, Польща), яке видобуває сировину для промислової переробки, здійснює виробництво та постачання електроенергії, газу, води тощо, проте не здійснює виробництво, реалізацію товарів в Україні, на створення ТОВ «Спільне українсько-польське підприємство «Екотоп» (м. Волноваха, Донецька обл.). Новостворене товариство буде здійснювати виробництво біопалива – брикетів із солом [7].

Обсяг реальних українських інвестицій до Республіки Польща, які з різних причин не зараховуються місцевою статистикою, перевищує 1 млрд. дол. США. У Польщі наразі діє щонайменше один десяток підприємств з українським капіталом. Найвагомішими українськими інвестиційними проектами в Польщі є: Варшавський автомобільний завод (інвестор – «Авто-ЗАЗ»), металургійний комбінат «Гута Ченстохова», суднобудівельний завод «Сточне Гданське» (інвестор – «Індустріальний Союз Донбасу (ІСД)») [8].

Польські фірми, що працюють в Донецькій області, є активними учасниками діяльності Донецького філіалу Європейської Бізнес Асоціації (www.eba.com.ua), що відома як лобіст наблизнення вітчизняного бізнес-середовища до європейських ринкових правил.

Налагодженню взаємовигідних зовнішньоекономічних контактів між Польщею та Україною сприяють вищі навчальні заклади та інституції громадянського суспільства, що діють в Донецькій області.

Зокрема, при Донецькому національному технічному університеті діє Польське технічне відділення (PWT). Його було створено 12 січня 2001 року. Головною метою – є надання можливості молоді Донецька вивчати польську мову, слухати лекції з польської культури й історії [9].

На історичному факультеті Донецького національного університету діє польський клуб, де молодь має можливість знайомитись з польською культурою, спілкуватись польською мовою. Активно розвивають контакти з Республікою Польща кафедри політології та міжнародних відносин і зовнішньої політики, викладачі та студенти яких вчаться в Польщі, в 2009 році вони підписали ряд угод з польськими вищими навчальними закладами, що у перспективі сприятимуть подальшому росту якості навчання та зближення освітніх програм в контексті Болонського процесу.

В Донецькій області діють близько десяти товариств польської культури, що підтримують активні зв'язки з мешканцями області–етнічними поляками, поширюють польську культуру серед місцевого населення, розвивають контакти з Польщею. Це, в першу чергу, Товариство Польської культури Донбасу, а останнім часом і Консульство Республіки Польща в м. Донецьку та ін. [10].

Одним з піонерів та активних учасників розвитку міжлюдських контактів з РП є Агентство регіонального розвитку (АРР) «Донбас», засноване в 1997 році. На початку 2000 років Агентством був реалізований проект «Розбудова стратегій місцевого розвитку в Україні на основі польського досвіду», метою якого була розбудова стратегічних підходів у місцевому соціально-економічному розвитку території та зміцнення ролі органів місцевого самоврядування в Донецькому регіоні на основі досвіду та експертної допомоги польських партнерів. У рамках проекту відбулася активна робота, в якій брали участь заступники міських голів, начальники управлінь економіки з Донецька, Маріуполя, Краматорська, Макіївки, Єнакієвого. Також було організовано круглі столи «Громадський діалог: підготовка регіональних та місцевих планів стратегічного розвитку» в ряді міст області.

Загалом за роки існування Агентства здійснено до 10 спільних проектів з обласною держадміністрацією. Представники держадміністрації високо оцінюють вклад Агентства в розвиток контактів між Донбасом та Республікою Польща, в яких регіон надзвичайно зацікавлений.

В рамках одного з польсько-українських проектів, реалізованого АРР, група фахівців з Донецької та Луганської областей взяла участь у тренінгах, які відбулись у Польщі в Сілезькому воєводстві. Після тижневого стажування в Польщі почався етап впровадження набутих знань на своїх територіях, діяльність було спрямовано на створення та розвиток інституцій підприємництва (бізнес-інкубаторів, центрів підтримки підприємництва, агентств праці тощо), адаптуючи досвід польських партнерів.

За час співпраці за участю експертів Агентства було розроблено прогноз соціально-економічного розвитку Донецька, підготовлено посібник на польському та українському досвіді для інформування владних структур, Центр підтримки підприємництва (Донецьк) розпочав підготовку безробітних, охочих відкрити власну справу [11].

Останнім часом усе очевидніше, що саме європейські політики за допомогою прямого політичного натиску й відвертого «викручування рук», у тому числі з питань внутрішньої політики України, примушують офіційний Київ поступитися частиною суверенітету України й перевести свої торговельно-економічні зв'язки під юрисдикцію Брюсселя», – йдеться у проекті заяви Держдуми РФ.

«Проект Угоди з ЄС про асоціацію передбачає кардинальні зміни всієї системи торговельно-економічного регулювання України, її відмову від суверенних повноважень у сфері митної, торговельної політики, санітарного, ветеринарного й фітосанітарного контролю, технічного регулювання», – зазначається в проекті заяви.

При цьому, стверджують у Росії, Україна буде змушена змінювати своє законодавство «за лекалами Євросоюзу без будь-якого права впливати на процес ухвалення рішень у життєво важливих для власної економіки сферах».

«У випадку «асоціації» з ЄС України, яка неминуче втратить частину своєї самостійності, буде значно складніше вибудувати плідне економічне партнерство з Росією та іншими країнами Митного союзу, а також брати участь в подальшому євразійському інтеграційному процесі», – мовиться у проекті.

Відповідну заяву палата планує розглянути як відповідь на резолюцію Європейського парламенту від 12 вересня цього року, у якому РФ нібито безпідставно звинувачують у тиску на низку держав, що входять до програми ЄС «Східне партнерство», зокрема й на Україну.

Як відомо, Україна і Євросоюз планують у листопаді у Вільнюсі на саміті «Східного партнерства» підписати Угоду про асоціацію з ЄС, частиною якої є положення про зону вільної торгівлі (ЗВТ).

Кабінет міністрів України 18 вересня схвалив проект Угоди про асоціацію з ЄС.

Водночас, як зазначає російське інформгентство «Новости», «Україну запрошують до Митного союзу Росії, Білорусі й Казахстану і вже надали їй статус спостерігача, однак Київ заявляє, що не готовий до повноцінного вступу в МС».

Росія заявила, що після підписання угоди між ЄС і Україною буде змушена захищати свій ринок від можливого потрапляння європейських товарів через український кордон.

Дійсно, останнім часом, програма «Східне партнерство» завмирає і перестає бути цікавою для країн Західної Європи. А в Східноєвропейських державах існує відповідне розчарування ефективністю цієї програми. Все це трапилось з причини того, що Євросоюзу не вдалося наповнити «Східне партнерство» реальним змістом. Країни, охоплені Східним партнерством (Україна, Грузія, Азербайджан, Вірменія, Молдова та Білорусь) не відчували того, що воно може бути корисне. На нашу думку, «Східне партнерство» необхідно зберегти, як знаряддя євроінтеграції пострадянських держав. А приклад України, яка найближчим часом укладе угоду про асоціацію з ЄС та добрий приклад україно-польських відносин, в які вагомий вклад вносить Донеччина, підтверджує необхідність подібного співробітництва.

На початку жовтня 2013 року в Кракові відбулася зустріч Президента України В.Януковича з Президентом Польщі Б.Комаровським. Голови держав підкреслили, що на зустрічі вони зняли останні бар'єри на шляху підписання Угоди про Асоціацію України з Євросоюзом. Президент Польщі заявив: «Ми разом докладаємо наші зусилля для того, щоб привести саміт в Вільнюсі до плідного результату» [12].

Список використаних джерел

1. Гуцуляк І. Курс на подвійне лідерство, або еволюція політичного виміру польсько-українського стратегічного партнерства // Політика і час. – 2007. – №7. – С.37–40; Знахоренко О. Стратегічне партнерство в українсько-польських відносинах // Людина і політика. – 2004. – №3. – С.29–40; Украина и Польша: проблемы и перспективы сотрудничества / Сост.: Яценко А.Б., Макогон Ю.В. – Донецк: ИЭП: ДонГУ, 1997. – 28 с.; Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи / За ред. проф. Кравівина О.В. – Донецьк, 2012. – 274 с. та ін.
2. <http://www.donoda.gov.ua/main/ua/185.htm>; http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2009/so_ek_r_u/soekru_rr/04_2009/page_06/htm; <http://www.mfa.gov.ua/poland/ua/publication/content/27134.htm>
3. <http://donetskstat.gov.ua/statinform/ved11.php?dn=0613>
4. http://www.ukrinform.ua/ukr/news/posol_ukraini_v_polshchi_vse_vkazue_na_te_shcho_v_2013_rotsi_ugodu_pro_asotsiatsiyu_bude_pidpisano_1781625
5. <http://golosukraine.com/publication/ekonomika/parent/16319-yevropejski-partneri-divuyutsya-chomu-v-doneckij-o/#.Ukyip4a-2m4>
6. <http://rada.com.ua/ukr/catalog/12300/?words=%EF%EE%EB%FC%F1%FC%EA%E5®ion=6§or=0&title=1&body=1&mode=0>
7. http://amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article.jsessionid=131AB18F83C7B79A775D8939E50FB6FE?art_id=112559&cat_id=91184&search_param=%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA&searchForum=1&searchPublishing=1
8. <http://www.mfa.gov.ua/poland/ua/publication/content/27134.htm>
9. <http://donntu.edu.ua/pwt/ukr/ukr.html>
10. <http://www.charkowkg.polemb.net/index.php?document=38>

11. <http://urr.org.ua/?p=40>

12. Рябоконт А. Польский Президент замолвит за Украину словечко // Комсомольская правда в Украине. – 2013. – 09 жовтня.

References

1. Guculjak I. Kurs na podvijne liderstvo, abo evolucija politichnogo vimiru pol's'ko-ukraïns'kogo strategichnogo partnerstva // Politika i chas. – 2007. – №7. – S.37–40; Znahorenko O. Strategichne partnerstvo v ukraïns'ko-pol's'kih vidnosinah // Ljudina i politika. – 2004. – №3. – S.29–40; Ukraina i Pol'sha: problemy i perspektivy sotrudnichestva / Sost.: Jacenko A.B., Makogon Ju.V. – Doneck: IJeP: DonGU, 1997. – 28 s.; Zovnishnja politika kraïn Central'noi ta Shidnoi Evropi / Za red. prof. Krapivina O.V. – Doneck, 2012. – 274 s. ta in.
2. <http://www.donoda.gov.ua/main/ua/185.htm>; http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2009/so_ek_r_u/soekru_rr/04_2009/page_06/htm; <http://www.mfa.gov.ua/poland/ua/publication/content/27134.htm>
3. <http://donetskstat.gov.ua/statinform/ved11.php?dn=0613>
4. http://www.ukrinform.ua/ukr/news/posol_ukraini_v_polshchi_vse_vkazue_na_te_shcho_v_2013_rotsi_ugodu_pro_asotsiatsiyu_bude_pidpisano_1781625
5. <http://golosukraine.com/publication/ekonomika/parent/16319-yevropejski-partneri-divuyutsya-chomu-v-doneckij-o/#.Ukyip4a-2m4>
6. <http://rada.com.ua/ukr/catalog/12300/?words=%EF%EE%EB%FC%F1%FC%EA%E5®ion=6§or=0&title=1&body=1&mode=0>
7. http://amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article.jsessionid=131AB18F83C7B79A775D8939E50FB6FE?art_id=112559&cat_id=91184&search_param=%D0%B4%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA&searchForum=1&searchPublishing=1
8. <http://www.mfa.gov.ua/poland/ua/publication/content/27134.htm>
9. <http://donntu.edu.ua/pwt/ukr/ukr.html>
10. <http://www.charkowkg.polemb.net/index.php?document=38>
11. <http://urr.org.ua/?p=40>
12. Rjabokon' A. Pol'skij Prezident zamolvit za Ukrainu slovechko // Komsomol'skaja pravda v Ukraine. – 2013. – 09 zhovtnja.

* * *